

Børnerådet

Årsberetning 2000

Årsberetning 2000
Udgivet af Børnerådet
Vesterbrogade 35A
1620 København V.

Marts 2001

Telefon: 33 78 33 00
Telefax: 33 78 33 01
E-mail: brd@brd.dk
www.boereraadet.dk

Tekst og redigering

Marianne Schjøtt Arestrup, Dj,
Marianne Lyngfeldt og medarbejdere ved Børnerådets sekretariat.

Grafisk tilrettelæggelse

Oktan, Peter Waldorph
Foto: Michael Daugaard

Prepress og tryk

Trykt på svanemærket papir
med vegetabiliske farver af
Schultz Grafisk A/S.

Oplag: 1500

ISBN 87-90946-11-1

Indhold

At gøre en forskel	2
<i>Af afgangende formand Per Schultz Jørgensen</i>	
Alle børn har rettigheder	5
FN's Børnekonvention - i kommunale væksthuse	9
Udsatte børn har krav på ekstra opmærksomhed	12
Mobning er alles sag	15
Børnenes stemmer	18
Fokus på seksuelt misbrug af børn	20
Børn har ret til et sundt arbejdsmiljø i skolen	22
Skilsmisse - på de voksnes betingelser	25
Børneliv i centrum	28
<i>Af formand Jytte Juul Jensen</i>	
Årets gang i Børnerådet	30
Informantseminar: Børn skal høres - men hvordan	30
Børnerådets formand takker af	31
Flytning fra ministeriet	31
Årsmøde: Barndommen i forandring	32
Børnerådets internationale arbejde	34
ENOC	34
Nordisk samarbejde	34
FN's særlige generalforsamling om børn	34
Høringssvar	35
Materialer fra Børnerådet	36
Børnerådets medlemmer og sekretariat	39
Børnerådets økonomi	40
FN's Børnekonvention - en kort version	41

At gøre en forskel

Børnerådet satte mange skibe i søen i år 2000. Nogle kom vellykket i havn, andre ikke. Men Børnerådet trådte i karakter og satte sig fast i danskernes bevidsthed som den institution, der taler børnenes sag på børnenes betingelser.

Børnerådets eksistens gør en forskel.

Af afgående formand for Børnerådet

Per Schultz Jørgensen

SELVOM VI her i landet på mange måder lever i et velfungerende samfund, er der stadig mange områder i børns tilværelse, der trænger til ekstra opmærksomhed.

Mens Børnerådet på tre-fire konkrete områder markerede sig stærkt og gjorde en markant forskel, var det sværere at trænge igennem på andre områder.

Men som uafhængigt organ levede rådet op til sin forpligtelse: At sætte børn på dagsordenen på grundlag af FN's Børnekonvention.

Denne årsberetning afspejler nogle af de vigtigste emner, Børnerådet har arbejdet med i det år, der er gået.

Frø er sået

Mobning blev for alvor et emne i debatten om børns trivsel. Børnerådets udspil fik stor gennemslagskraft og gav genlyd ud i alle hjørner af kongeriget - ikke mindst båret frem af den gruppe af initiativrige og dygtige mennesker, vi havde samlet, og som magtede at løfte opgaven. Vi har startet en proces, der ikke er overstået på et eller to år, men det frø, der er sået, er allerede begyndt at spire.

Seksuelle overgreb på børn er et andet mørkt område, som Børnerådet har brugt mange kræfter på.

Vi har alle en forpligtelse til at beskytte børn mod overgreb, som kan præge dem resten af livet. Vi kan ikke stiltiende se den ene overskrift efter den anden blive slået stort op i dagspressen, uden at det afføder handlinger og initiativer på det officielle statslige niveau.

Resultatet af dette arbejde er blandt andet konkretiseret i et forslag til en national strategi mod seksuelle overgreb på børn, der stort set er fulgt af regeringens forslag.

Ikke godt nok

I 1998 afleverede Danmark sin officielle rapport til FN's Børnekomité. Den fortæller primært om de fremskridt, der her i landet er gjort på børneområdet de forløbne fem år.

I Børnerådet fandt vi, at den ministerielle rapport var mangelfuld og udarbejdede derfor en supplerende rapport.

Selvom danske børn set med internationale øjne på mange punkter har et godt liv, er der stadig mange områder, hvor børns opvækstvilkår kan styrkes. Det gælder for eksempel små og større børns sundhed og trivsel, børns medbestemmelse i personlige sager, fængsling af unge, støtte og omsorg til børn i forbindelse med mistanke om seksuelt misbrug m.m.

Med den rapport Børnerådet afleverede til FN's Børnekomité i september 2000, forsøger vi at tegne et mere nuanceret billede af børns liv i det moderne Danmark.

Børn fortæller

Det var ikke kun Børnerådets voksne medlemmer og samarbejdspartnere, der satte dagsordenen i 2000. Børnerådets børnepanel, som har eksisteret siden 1998, blandede sig også i debatten.

Panelets 1200 børn i 11-års alderen fortalte bl.a. om børns følelser og meninger i forbindelse med forældrenes skilsmisse. De debatterede skolernes "arbejds miljø" og kom med deres holdninger til rygning.

Børnebrev og rapporter med oplysninger om børns verden, fortalt af børnene selv, er vigtig viden for de voksne, der skal tage beslutninger på børns vegne – i dagligdagen såvel som på det politiske plan.

Børnerådet trådte i karakter

Børnerådet trængte på mange måder gennem den mediemæssige lydmur og blev tydelig i befolkningens bevidsthed i år 2000.

Rådet trådte i karakter som den institution, der taler børnenes sag - med udgangspunkt i børns rettigheder.

Der er mange organisationer, der har børn på dagsordenen. Der er for eksempel faglige organisationer, forældreforeninger af forskellig slags og interesseorganisationer. De taler for børn, ingen tvivl om det. Men de taler også for sig selv. Børnerådet er i modsætning til alle disse organisationer uafhængigt og skal ikke pleje andre interesser. Det giver styrke og det forpligter.

Der er sat mange skibe i søen, og som afgående formand er det ikke svært at sige farvel til et udfordrende, udviklende, spændende og forpligtende arbejde, når skibene sejler flot, og når afskeden sker i bevidsthed om, at Børnerådet gør en forskel.

Alle børn har rettigheder

Menneskerettigheder er ikke kun for voksne. Børnekonventionen skal sikre, at også børn kan fungere som subjekter i deres egne liv og ikke blot overlades i rollen som objekter for voksnes omsorg – eller svigtende omsorg. Børnekonventionen er et vigtigt omdrejningspunkt for Børnerådets arbejde.

BØRNERÅDET SKAL vurdere danske børns forhold i lyset af FN's Børnekonvention. Det er slået fast i Børnerådets lovgrundlag.

Det betyder, at konventionen er et meget vigtigt værktøj i Børnerådets daglige arbejde. Den er det generelle udgangspunkt, når ny lovgivning skal kommenteres, eller når samfundets praksis i forhold til børn skal vurderes.

Konventionen har også et videre perspektiv, idet Børnerådet opfatter det som sin opgave, at konventionens tekst og hensigter indarbejdes i alle sektorer.

Da konventionen er Børnerådets vigtigste omdrejningspunkt, har rådet også haft en forpligtelse til at udarbejde en rapport som et supplement til den officielle rapport, som Danmark skal aflevere til FN's Børnekomité.

I Børnerådets rapport gør vi, på en række områder, status over, hvordan konventionen er indarbejdet i dansk lovgivning og praksis – og ikke mindst hvor der stadig er problemer.

En børnekonventionsvinkel

Når Børnerådet kommenterer regeringens lovforslag, som har betydning for børn, tager vores vurdering altid udgangspunkt i Børnekonventionen. Børnerådets høringssvar kan læses på Børnerådets hjemmeside www.boerneraadet.dk.

Set med børnekonventionsøjne er der sket flere konkrete forbedringer i den danske lovgivning i det forgangne år. Det gælder blandt andet:

Børnekonventionens artikel 3:

Ved ændring af lov om social service og ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Her er der sket en styrkelse af "barnets bedste", som i højere grad er blevet udgangspunktet ved behandling af sager om særlige foranstaltninger for børn og unge.

Børnekonventionens artikel 4:

I Danmarks nye strategi for udviklingsbistand, Partnerskab 2000, er der som noget nyt sat fokus på børn og unge som ressource i udviklingsprocessen. Også Børnekonventionen er nu direkte inddraget i strategien. Det hedder, at "forpligtelserne i FN's Konvention om Barnets Rettigheder vil være et centralt udgangspunkt for den danske indsats" – samt at dansk udviklingspolitik blandt andet "bistår udviklingslandene med at opbygge kapacitet til at efterleve forpligtelserne i FN-konventionen om barnets rettigheder samt andre konventioner." (Kilde: Danmarks Udviklingspolitik, Strategi. Oktober 2000). I hele denne styrkelse af børneperspektivet og Børnekonventionen i den nye bistandspolitik har Børnerådet spillet en aktiv rolle.

Børnekonventionens artikel 12:

Børns medbestemmelse i personlige spørgsmål er blevet mere synlig. Børnerådet har i det forløbne år sat fokus på børn i forældremyndigheds- og skilsmisssager. Det kan man læse mere om i artiklen om skilsmisser på side 25. Initiativet har til formål at synliggøre børns situation og ikke mindst deres egne oplevelser i skilsmisse- og samværsprocesser.

Børnerådets informantseminar, som er omtalt på side 30 og antologien "Børn som informanter" fra seminaret af samme navn har til hensigt at udvikle processen med at øge børns medinddragelse og medbestemmelse.

Børnekonventionens artikel 34:

Der er indført forbud mod at købe sex af 15-17 årige, og aldersgrænsen for lovlig anvendelse af pornomodeller er blevet sat op til 18 år.

Men der er dog også områder, hvor det ikke er lykkedes at trænge igennem med Børnekonventionens budskab. Det gælder isolationsfængsling af unge mellem 15 og 18 år, som stadig er tilladt i Danmark. Det lykkedes ikke at fjerne denne pasus i forbindelse med revision af retsplejeloven og straffeloven, som fandt sted i 2000. Og det på trods af, at mange organisationer – Det Danske Center for Menneskerettigheder, Børnesagens Fællesråd, Landsorganisationen Børns Vilkår, Amnesty International, Dansk Ungdoms Fællesråd, UNICEF Danmark, Red Barnet og Børnerådet - gik sammen om at påvirke lovgiverne.

Rapport til FN's Børnekomité

Danmark afleverede i september 1998 sin 2. Rapport til FN's Børnekomité og Børnerådet afleverede en supplerende rapport i maj 2000.

I "Rapport til FN's Komité om Barnets Ret-

tigheder. Supplerende rapport til Danmarks 2. periodiske rapport" påpeger Børnerådet en lang række områder, hvor der er behov for en bedre indsats overfor danske børn.

Børnerådets rapport gjorde indtryk, da Børnekomitéen den 29. januar 2001 i Geneve holdt sit forberedende møde til den endelige behandling af Danmarks rapport.

Børnerådets repræsentanter på mødet, formand Per Schultz Jørgensen og sekretariatschef Bente Ingvarsen, valgte i deres oplæg at sætte fokus på børns sundhed og trivsel, børns medbestemmelse og gruppen af risikobørn.

I spørgerunden berørte komitéens medlemmer mange emner for eksempel diskriminering af flygtningebørn, minimumsalder for børns ret til at blive hørt i personsager, vilkårene for børn i forbindelse med mistanke om seksuelt misbrug, registrering af dømte seksualforbrydere, børns behandling af hinanden, Børnerådets status, finansieringssituation og indflydelse.

Komitéen kom også ind på grønlandske og færøske børns forhold.

Behandling af Danmarks officielle rapport finder sted den 22. maj 2001 i Geneve.

Børnerådet vil naturligvis studere komitéens endelige rapport opmærksomt og bidrage aktivt til, at anbefalingerne følges.

*For supplerende oplysninger kontakt
Susanne Glending på sg@brd.dk*

FN'S BØRNEKOMITÉ - ET VIGTIGT REDSKAB

FN's Komité om Barnets Rettigheder er nedsat i henhold til Børnekonventionens artikel 43. Komitéen skal vurdere de fremskridt Børnekonventionens deltagerstater gør for at opfylde de forpligtelser, de har påtaget sig ved ratificeringen af konventionen. Konkret sker dette ved analyse af staternes rapporter om status for indarbejdelse af konventionen. Børnekomitéen forudsættes at være den vigtigste internationale autoritet, når det gælder fortolkningen af konventionen.

Børnekomitéen består af 10 højt respekterede eksperter, hvor der ved valget bl.a. er taget hensyn til en geografisk fordeling på verdensplan.

KONVENTIONEN - BØRNERÅDETS ARBEJDSGRUNDLAG

“Rådet skal endvidere vurdere de forhold, børn i Danmark lever under, set i lyset af bestemmelser og intentioner i FN's konvention om Barnets Rettigheder.”

Uddrag af socialministeriets bekendtgørelse om et Børneråd, fra den 5. Januar 1998.

Børnekonventionen - i kommunale væksthuse

Børnerådet samarbejder med en række kommuner om at indarbejde Børnekonventionens intentioner i børns dagligdag, der hvor de lever – i tæt kontakt med deres nære voksne. Arbejdet bærer frugt – men det er en lang proces.

“BØRN SKAL SES, men ikke høres.... Barnets vilje ligger i fars lomme....”

Voksenudsagn som ovenstående udtrykker holdninger til børn, som heldigvis hører fortiden til.

Den tidligere traditionelle opfattelse af børn som forældrenes eller samfundets ejendom er vi kommet over. Vi lever i et samfund i rivende udvikling, hvor autoritet ikke automatisk følger med det at være voksen. Synet på børn har ændret sig. Børn opfattes i højere grad som selvstændige mennesker, der har ret til at komme til orde, blive hørt og respekteret for deres synspunkter. Ligeværdighed og gensidig respekt er nogle af nøgleordene i relationen mellem børn og voksne i dag.

Og den holdning, at børn har rettigheder, der skal sikres også i lovgivningen, breder sig samtidig med, at kendskabet til FN's Børnekonvention vokser hos politikere, fagfolk og forældre.

Men trods holdningsændringer i en positiv retning er der dog stadig et stykke vej at gå. Kendskab til Børnekonventionen er ikke det samme som aktivt at arbejde for dens indarbejdelse i kultur, livsanskuelse, lovgivning, praksis etc.

Den mangler endnu at vinde fodfæste som grundlag for en børne- og ungepolitik både nationalt og lokalt i kommunerne og at blive indarbejdet i institutionsmiljøer, hvor børn og unges hverdagsliv udfolder sig.

Kommunale initiativer

Siden 1998 har Børnerådet samarbejdet med flere kommuner om at omsætte FN's Børnekonvention i konkret og synligt arbejde med børn og unge. Børnerådet har, som sparringspartner for kommunerne, bidraget til dette pionerarbejde med flere oplæg til fyraftensmøder, borgermøder og mere specifikke temaarrangementer. Børnerådet har inviteret til netværksmøder, hvor kommunerne har fået mulighed for at inspirere hinanden og udveksle erfaringer.

Børnerådet har også afholdt en temadag om emnet “Børns medbestemmelse” for medarbejdere i de deltagende kommuner, som skal konkretisere arbejdet med Børnekonventionen.

Samarbejdet har ført til, at man i Odense kommune har sat børns medbestemmelse på dagsordenen i alle børneinstitutioner, på skoler og i klubber, idet emnet skal fremgås af de virksomhedsplaner, som alle skal udarbejde. Hvalsø kommune har gennem systematisk arbejde, vedtaget en børne- og ungepolitik, der tager udgangspunkt i Børnekonventionen. Arden kommune har fokuseret på værdier i børns liv og har vedtaget en børnepolitik, udformet som en børnekonvention - gældende for børn i Arden. Flere andre kommuner anvender også Børnekonventionen som redskab, og mange har satset på at fremme børns aktive deltagelse i de beslutninger, der træffes på skoleområdet, i daginstitutioner og klubber.

Denne mangfoldighed er ikke bare interessant, men i høj grad positiv. For hvis indsatsen skal bære frugt, skal den netop foregå i overensstemmelse med kommunernes egne måder at arbejde på.

Lys på de mørke pletter

Man kan selvfølgelig spørge, hvorfor Børnekonventionen er så vigtig. Hvorfor den skal være et redskab i arbejdet med børn og unge, når der i forvejen arbejdes på at kvalificere fagligheden og at styrke det børne- og ungdomspolitiske arbejde.

Flere vil sikkert mene, at arbejdet med børn og unge kvalificeres gennem politik, uddannelsesvirksomhed, målstyring etc.

Og de vil sikkert anføre, at Børnekonventionen i dette felt ikke anviser nye metoder og ej heller giver svar på konkrete problemstillinger. De sætter spørgsmålstegn ved værdien af konventionen som endnu et redskab.

“Hvorfor er den så vigtig i et samfund, hvor hovedparten af børn og unge trives i dagpasning, går i skole og i øvrigt har en god opvækst.”

Svaret på dette spørgsmål er, at til trods for at mange danske børn trives godt og lever i et velordnet samfund, er der stadig “mørke pletter”, som vi ikke kan sidde overhørigt, men må sætte fokus på og gøre en aktiv indsats for at fjerne.

Ny vinkel på arbejdet med børn og unge

Hovedparten af danske børn opholder sig uden for deres eget hjem i dagtimerne. Og når forældrene således har overdraget deres børn til offentlige rum - til skoler, dagpasning, SFO, så er omsorgen for børnene tilsvarende blevet det offentliges medansvar, og det pædagogiske personale har en meget vigtig rolle i børns liv. At være nære omsorgspersoner for børn er et stort ansvar og kræver naturligvis menneskelig og faglig

kompetence - en kompetence som vedvarende skal udvikles.

At sætte barnets bedste i fokus i overensstemmelse med Børnekonventionen er i og for sig ikke nogen ny opgave. Men det er en ny vinkel på arbejdet, en vinkel hvor børns rettigheder er en selvfølge.

Samarbejdet med kommunerne om implementering af Børnekonventionen er et metodeudviklingsprojekt. Erfaringerne er så positive, at Børnerådet i løbet af foråret 2001 vil vurdere, hvordan det kan videreudvikles.

Børnerådets samarbejde med kommunerne har udmøntet sig i inspirationsbogen “Et skridt på vej - Om FN's Børnekonvention i kommunerne”. Bogen beskriver bl.a. fremgangsmåder og erfaringer både fra de nævnte kommuner og andre, som har taget initiativer.

*For supplerende oplysninger kontakt
Dorrit Hermann på dh@brd.dk*

Børnekonventionen formulerer ret præcist børn og unges rettigheder på en lang række områder og derfor kan den generelt være den etiske rettesnor, der bør ligge under alle beslutninger:

1. Børnekonventionen angiver, hvilke værdier vi bør prioritere i børns liv – blandt andet: At barndommen ikke er en overgang til voksenalderen. Barndommen har værdi i sig selv.
2. Børnekonventionen styrker børns retsstilling.
3. Børnekonventionen kan anvendes til at udforme en børne- og ungepolitik.
4. Børnekonventionen kan anvendes af den enkelte institution til at formulere kvalitetsmål, f.eks. i virksomhedsplaner.

Udsatte børn har krav på ekstra opmærksomhed

12

Udsatte børn og unge har særlige behov, og der er stadig et stykke vej at gå, før forholdene for udsatte børn og unge svarer til Børnekonventionens intentioner.

BØRNERÅDET HAR i de senere år lagt et stort arbejde i at gøre opmærksom på behovet for en tidlig og stærk indsats overfor de mest udsatte børn og unge.

Børnerådets debatoplæg fra 1998 "Anbringelse til barnets bedste" indeholder forslag til, hvordan man styrker indsatsen for udsatte 0-3-årige. Oplægget peger på vigtigheden af den rigtige indsats på det rigtige tidspunkt - en påpegning, der er helt i overensstemmelse med FN's Konvention om Barnets Rettigheder.

Konventionen er således ikke kun et grundlag for Børnerådets arbejde, men også et aktivt værktøj, der kan bruges til at påvirke lovgivningen, så der sker ændringer til gavn for denne gruppe børn.

Ændringer i Servicelovens børneparagraffer

Et eksempel på, at Børnekonventionen i stigende grad anvendes som udgangspunkt for ny lovgivning, er socialministeriets forslag til ændring af Servicelovens såkaldte børneparagraffer, som sidste år blev sendt ud til høring.

Af bemærkningerne til lovtæksten fremgår det, at Børnekonventionen i højere grad end tidligere er med i overvejelserne forud for loven.

Børnerådet fandt generelt, at forslagene, der nu er vedtaget og trådt i kraft fra 1. januar 2001, afspejler positive intentioner om en tidlig indsats overfor de mest omsorgssvigtede børn og unge, og at lovændringerne lægger op til yderligere kvalificering af sagsbehandlingen i kommunerne.

Tidlig indsats

Børnerådets forslag i debatoplægget om underretningspligt vedrørende gravide misbrugere er således indarbejdet i loven. Underretningspligten gælder offentligt ansatte og andre personer, der møder misbrugerne i deres arbejde - herunder også de praktiserende læger.

Underretningspligten har åbnet for, at der iværksættes støtteforanstaltninger allerede i graviditeten. Det gør det muligt at følge familien efter fødslen, og på den måde forebygge, at barnet udsættes for utilstrækkelig omsorg, som måske først opdages og vurderes, når barnet har taget skade.

Særlige rettigheder

Børnekonventionens artikel 20 præciserer, at børn i forbindelse med anbringelse har rettigheder.

"Ret til særlig beskyttelse" - "skal sikres alternativ omsorg" - "ved overvejelser af mulige løsninger skal der tages behørigt hensyn til ønskeligheden af sammenhæng i et barns opvækst" lyder nogle af artiklens formuleringer.

Med de seneste ændringer af Serviceloven er vi kommet nogle skridt i den rigtige retning. F.eks. er genforhandlingen af tvangsfjernelsessager ændret til 2 år for tidligere anbragte børn, hvilket må ses som et udtryk for respekt for, at børn har behov for et liv præget af tryghed og kontinuitet.

For at sikre barnet et mere langsigtet livsperspektiv har Børnerådet tidligere udtrykt ønske om, at der blev åbnet mulighed for, at børn kunne anbringes udenfor hjemmet i flere år - uden at sagen genoptages.

Selvom det er et meget vidtgående indgreb, er det Børnerådets opfattelse, at denne anbringelsesform bør kunne anvendes i ekstreme tilfælde, hvor hjemgivelse er udsigtsløs. For netop disse børn kan det være dette skridt, der gør hele forskellen på en utryg og omskiftelig barndom med mange kontaktskift og en tryk barndom, præget af trivsel, tryghed og nære vedvarende relationer.

Børns ret til at blive hørt

ServiceLOVEN lægger op til, at børn og unges synspunkter inddrages i sager, der vedrører dem selv. Deres holdninger tillægges vægt, svarende til deres modenhed og alder. Det er helt på linie med Børnekonventionens artikel 12 om børns ret til at blive hørt.

Desværre har Børnerådet konstateret, at der ofte er langt fra intentioner i lovgivning til praktisk virkelighed.

Derfor er der behov for at sikre, at også udsatte børn og unge kommer til orde og bliver respekteret for deres synspunkter.

Ansvar for at nå hensigten ligger hos de voksne. Vi må udvikle metoder og arbejde med egne barrierer, så også børn i vanskeligheder kan inddrages i de sager, der vedrører dem selv.

Børnerådet støtter aktivt initiativer, der siger mod at efterleve Børnekonventionen - og vil fortsat reagere, når der er for langt mellem konventionens intentioner og børnenes virkelighed.

*For supplerende oplysninger kontakt
Dorrit Hermann på dh@brd.dk*

Mobning er alles sag

Børnerådet satte mobning på dagsordenen i 1999.

Mange skoler har i år 2000 omsat ord og intentioner til handling.

Nu står alle overfor en ny proces, hvor adfærd og skolekultur, der har eksisteret i generationer som en næsten accepteret del af skolelivet, skal ændres fundamentalt.

“DET ER RART, at der ikke er så meget tilbage af skoletiden.”

Udtalelsen kommer fra en dreng i 9. klasse på Aalholm skole i Valby.

Han er blevet forfulgt og hånet i næsten alle skoleårene.

Han og mange andre fortæller i en ny undervisningsfilm om mobning deres historier om at blive mobbet og forfulgt. Børnene fortæller åbent og ærligt om en hæsleg skoletid.

Dokumentarfilmen markerer en bred tværm Ministeriel indsats mod systematisk udstødelse blandt skolelever. Den er et signal om, at en holdningsændring er på vej. Mobning opfattes ikke længere udelukkende som en privat sag - et personligt problem for den, det går ud over - men som et offentligt anliggende, hvor de voksne, der skaber rammerne, må tage noget af ansvaret.

Børnerådet har allerede tidligt fokuseret på mobning og dette initiativ har båret frugt. Mange skoler bakker op, og problemet har nu fået en bred offentlig bevågenhed.

Men processen kræver tålmodighed. Gruppeadfærd ændres ikke med et snuptag.

Mistrivsel gav startskuddet

Håndbogen “Mobbedreng” blev i 1999 startskuddet til Børnerådets indsats mod mobning.

Bogudgivelsen var en direkte reaktion på WHO's store trivselsundersøgelse blandt skolebørn, hvor de danske tal var katastrofale. Hvert 4. skolebarn blev mobbet.

Tallet kom som en overraskelse for mange voksne, måske fordi der er en modsætning imellem, hvordan de voksne og børnene opfatter den samme situation.

I 2000 blev denne nye viden omsat i aktiviteter på mange skoler og i forældre-, pædagog- og lærerforeninger. Børnerådet var på mange områder aktivt involveret – blandt andet gennem foredrag, undervisning og kurser.

Kulminationen på indsatsen kommer i dette forår, hvor Socialministeriet, Undervisningsministeriet, Justitsministeriet og Det Kriminalpræventive Råd med Børnerådet som konsulent udgiver tre dokumentarfilm til skolebørn: i indskolingsårene, i mellemårene og i teenageårene.

Hvordan implementeres en mobbestrategi

Ovenpå den indledende aktivitet og store opmærksomhed om problemet står alle nu overfor nye spørgsmål og udfordringer.

Den første udfordring er, hvordan en indsats mod mobning kan inddrages i skolepædagogikken, så den bliver en permanent del af skolens samlede målsætning.

Folkeskolelærere er ikke via deres uddannelse udstyret med den nødvendige socialpsykologiske viden, der skal til for at undervise i sociale færdigheder. Og der er fortsat stor uenighed om, hvorvidt denne færdighed skal indgå som en obligatorisk del af uddannelsen.

Børnerådet har foreslået indføring i social

teori som nyt fag på læreruddannelsen. Derudover er det Børnerådets opfattelse, at der skal tilbydes efteruddannelse i denne dimension, samt at der skal åbnes for ny forskning i blandt andet konsekvenserne af mobning, kønsmobning samt i metodikker for lærerintervention.

Hvordan kan lovgivning understøtte processen.

Hvordan lovgivningen bedst understøtter dette skolekulturelle stilskefte er den næste store udfordring. I sig selv kan lovgivning ikke forhindre udstødelse. Men den kan fungere som rettesnor i en proces, der lige nu kun bæres fremad af "ildsjæle" på skolerne.

Et arbejde mod mobning bør være en pligt - et krav til den enkelte ansvarlige voksne.

Det virker stødende, at Folkeskoleloven ikke mere direkte behandler dette område, som er noget meget centralt i skolebørns hverdag - nemlig at skabe et godt socialt liv sammen med jævnaldrende.

Det undrer også, netop fordi forudsætningen for at børn kan tilegne sig klassiske skolekulturskaber er, at de fungerer socialt og er veltilpasse.

Børnerådets skolepanel fremhæver, at det bedste ved skolen er at være sammen med kammeraterne, mens undervisningens traditionelle faglige indhold kommer i anden række. (kilde: panelundersøgelse i 7. klasser om fysisk skolemiljø år 2000).

Dette resultat strider direkte imod, hvad de voksne anser for vigtigst ved skolegang. De voksne sætter især fokus på kvaliteten af den klassiske, faglige indlæring - som læse- og regnefærdigheder.

Børnerådet mener, at skolelovgivningen skal pålægge alle skoler at udfærdige en mobbepolitik, en politik, hvor ansvaret klart og utvetydigt ligger hos skoleledelsen.

Hvilken strategi skal vi vælge?

Det bliver en udfordring at vælge i det store udbud af strategier, som henter inspiration fra såvel USA som vore nabolande.

Forskning i mobning er en temmelig ny opgave, og erfaringerne er få. Det er naturligt og vigtigt, at forskellige modeller og metoder afprøves.

I de mange forslag udkrystalliserer sig to "strategiveje", ad hvilke man kan gå.:

En individorienteret tankegang, der udelukkende tager sit afsæt i den enkeltes ansvar, og i hvad den enkelte elev kan gøre.

Mobning som et gruppefænomen, hvor mobning lever i gruppen og derfor skal løses her. Alle elever i en klasse med mobning spiller ifølge denne teori en rolle i et kompliceret mønster. Mobberne er for eksempel afhængige af tilskuernes beundring og belønning.

Disse to strategiveje er ikke nødvendigvis modsætninger. Det individuelle ansvar bør indgå i en vekselvirkning med gruppemekanismerne og gruppeansvaret.

Men står den individorienterede strategi alene, kan det resultere i, at der sættes for aggressivt ind overfor dem, som udpeges som plageånder.

Børnerådet har kendskab til eksempler, hvor formodede mobbere hænges ud i breve mellem forældrene eller decideret mobbes ud af skolen - vel at mærke af de voksne. På den måde kommer man ikke problemet til livs - tværtimod er det en legitimering af en udstøelsesadfærd.

Og en succesfuld mobbepolitik afstår jo netop fra mobningens aggressive og forfølgende virkemidler og tager i stedet udgangspunkt i respekt, tolerance, solidaritet og hensyn.

*For supplerende oplysninger kontakt
Søren Gade Hansen på sg@brd.dk*

DANSKE SKOLEBØRN MOBBES

Verdenssundhedsorganisationen, WHO, koordinerede i 1998 en international undersøgelse af skolebørns sundhed og trivsel. 5205 danske børn mellem 11-15 år indgik i undersøgelsen. Børnene svarede i perioden fra marts til maj 1998 på en lang række spørgsmål om blandt andet mobning. Heraf fremgik det, at 25 procent af eleverne blev mobbet flere gange i skoleåret, og 32 procent af eleverne mobbede andre. De yngste elever mobbes mere end de ældre, men piger og drenge mobbes lige hyppigt. Elever på de ældste klassetrin mobber mere end eleverne på de yngste, og mobning varierer stærkt fra skole til skole. Undersøgelsen viste endvidere, at ofre havde stærk forekomst af alle typer problemer med helbred, trivsel og selvværd. Men mobbeofre røg og drak dog mindre end mobberne.

(Kilde: Mobbedreng - udgivet af Børnerådet i 1999).

Børnenes stemmer

18

Via børnepanelet høres børnenes stemmer - deres meninger om og holdninger til deres eget liv. Det første Børnepanel startede sit arbejde i 1998. I 2000 blev det afløst af et nyt.

I 1998 INVITEREDE Børnerådet det første Børnepanel til at deltage i debatten om børns liv. Det bestod af ca. 1200 elever fra i alt 60 femteklasser. Eleverne havde indvilget i at stå til rådighed for Børnerådets spørgerunder i skoleårene 1998–1999 og 1999–2000.

To år og 5 spørgerunder senere gik panelet på pension; det blev straks afløst af et nyt panel af femteklasser, der på samme vilkår har lovet i 2 år at medvirke til at formidle deres oplevelser og meninger om hverdagen og om de emner, der har betydning for dem.

Arbejdsmiljø i skolerne, skilsmisser og rygning er bare nogle af de emner, som Børnepanelet har svaret på spørgsmål om. Resultaterne fra spørgeundersøgelserne sendes tilbage til børnene i form af en rapport, kaldet et "Børnebrev", men formidles også til voksne i en særskilt Børnepanelrapport.

Børns ringe arbejdsmiljø

I september 2000 udkom rapporten "Det er ikke rummet som sådan, der er rart". Børns fysiske "arbejdsmiljø" i skolen er et af de områder, Børnerådet har sat fokus på i forlængelse af emner som mobning og venskab.

Svarene afslører ikke uventet, at der er temmelig store problemer med det fysiske miljø i skolerne.

Panelets svar var vægtige indslag i debatten om arbejdsmiljøet for børn og unge i daginstitutioner,

på skoler og uddannelsessteder. Regeringens lovforslag, der i starten af 2001 er til udvalgsbehandling, om elevers og studerendes undervisningsmiljø er i den sammenhæng utilstrækkeligt og ligger langt fra Børnerådets anbefalinger.

Børn i skilsmisser

Med spørgerunden, om børns holdninger og følelser i forbindelse med forældres skilsmisse, nærmede Børnerådet sig en etisk grænse for, hvad man kan spørge børn om i en skemaundersøgelse.

Formålet med undersøgelsen var at gøre børnene mere synlige i forhold til den offentlige debat, lovgivning og praksis i forbindelse med skilsmisser.

I undersøgelsen blev der anvendt en ny metode. Børnene blev bedt om at tage stilling til tre episoder, der stiller børn i skilsmissefamilier i forskellige dilemmaer. Historierne blev genfortalt af en skuespiller og indspillet på VHS, og afspillet for børn i klasserne, inden de besvarede spørgeskemaet.

Baseret på spørgeskemabesvarelserne, på interviews med børn og på knap 100 breve fra skilsmissebørn har Børnerådet udgivet bogen "Men de taler stadig sammen...".

Tobak i skolerne - nej tak

"Skal skolen være røgfrit område?" lød det første spørgsmål, som i september blev stillet til det nye Børnepanel.

Formålet var hurtigt og kortfattet at synliggøre børns synspunkter i en debat, der føres temmelig højroret mellem voksne debattører uden meget hensyn til denne majoritet af de egentlige aktører eller ofre, om man vil.

Tobaksforbuddet er nu, efter at sundhedsministerens forslag er blevet vedtaget, i en begrænset udgave en realitet. Lærerne må dog stadig ryge

i et særligt elevfrit område, og debatten om røgen går videre.

Sundhedsministeren har overvejet et forbud mod salg af tobak til unge under 15 – inspireret af de positive erfaringer med forbud mod salg af alkohol til de unge i denne aldersgruppe. Børnene i Børnepanelet er ikke i tvivl: Næsten 7 ud af

10 ønsker et forbud mod salg af tobak til unge under 15 år. Sundhedsministeren og Folketingets Sundhedsudvalg er orienteret om Børnepanelets synspunkter.

*For supplerende oplysninger kontakt
Søren Gade Hansen på sgh@brd.dk*

Fokus på seksuelt misbrug af børn

20

Børnerådets forslag til national strategi mod seksuelt misbrug af børn gav genlyd i lovgivningen i 2000. Men det var et tilbageskridt for børns retssikkerhed, da det blev besluttet, at en mistænkt eller sigtet krænker har ret til at være til stede i monitorrummet, når et misbrugt barn afhøres.

BØRNERÅDETS FORSLAG til en national strategi for en indsats mod seksuelt misbrug af børn, som Børnerådet udarbejdede i 1999, blev sammen med ny viden og initiativer debatteret af 150 deltagere på et møde i marts 2000 i Landstingsalen på Christiansborg.

Flere af de nye forslag, dette debatmøde frembragte, blev efterfølgende indarbejdet i lovforslaget, der udkom i sin endelige udgave i april måned. Et særligt afsnit blev tilegnet de retsforhold, der fra foråret 2000 gælder for afhøring af børn i sager om seksuelt misbrug.

I marts traf Højesteret nemlig i to kendelser bestemmelse om, at den mistænkte eller sigtede i sædelighedssager skal have ret til at være til stede i monitorrummet når børn videoafhøres. Og på baggrund af kendelsen udsendte Rigsadvokaten nye retningslinier for videoafhøring til statsadvokaterne og landets politimestre. Denne nye udvikling bekymrer Børnerådet.

Problematisk udvikling

Af indlysende moralske og etiske grunde skal børnene - hvis deres alder og modenhed gør det muligt - selvfølgelig oplyses om formålet med videooptagelsen samt informeres om, hvem der følger afhøringen i monitorrummet.

Et misbrugt barn vil - med rette - kunne være frygtelig bange for gerningsmanden. Sidder han i et rum ved siden af og lytter og ser med, vil det ikke kun indebære en risiko for, at barnet slet ikke vil udtale sig, men også kunne tilføje barnet yderligere traumer og skade dets tillid til voksne generelt.

Denne nye procedure tilgodeser den mistænkte eller sigtede på bekostning af barnets retssikkerhed.

Børnerådet afventer resultaterne af Justitsministeriets udvalgsarbejde om konsekvenserne af den ændrede retspraksis.

Positive skridt

"Redegørelse om en forstærket indsats mod seksuelt misbrug af børn," som det Tværministerielle Børneudvalg offentliggjorde i oktober 2000, svarer i vid udstrækning til de forslag, som Børnerådet har fremsat.

Redegørelsen er et skridt i retning mod bedre forebyggelse og behandling, når skaden er sket.

Særligt hilser Børnerådet det velkomment, at der nu er taget initiativ til etablering af et center for seksuelt misbrugte børn på Rigshospitalet i København. Der bør dog fortsat arbejdes på at oprette regionale undersøgelsescentre, for eksempel på udvalgte børneafdelinger, der kan varetage retsmedicinsk dokumentation, pædiatrisk og psykologisk behandling og omsorg for det seksuelt misbrugte barn og som kan tilrettelægge undersøgelsesforløbet som en integreret og helhedsorienteret rutine.

*For supplerende oplysninger kontakt
Søren Gade Hansen på sgh@brd.dk*

BØRNERÅDETS NATIONALE STRATEGI

Børnerådet nedsatte i foråret 1999 en afklaringsgruppe med juridisk, psykologisk, medicinsk og pædagogisk ekspertviden. Gruppen fremlagde i november 1999 sine forslag for Børnerådet.

På grundlag heraf udarbejdede Børnerådet et forslag til en national strategi vedrørende seksuelt misbrug af børn. Forslaget indeholder en række konkrete initiativer. Nogle kræver lovgivning, andre gør ikke, men kan udvikles gennem statslige eller kommunale initiativer.

Initiativerne er fordelt på 5 indsatsområder:

- Mere viden om problemet og dets omfang
- Bedre og tryggere undersøgelser af børn
- Styrkelse af retssikkerheden for børn
- En intensiveret kommunal indsats, herunder bedre omsorg og støtte til børn og deres familier
- Bedre uddannelse til erhvervsgrupper med kontakt til børn og unge.

Forslagene blev blandt andet fremsendt til Regeringens Børneudvalg, som planlagde en kortlægning af problemet.

Se også Børnerådets årsberetning 1999.

Børn har ret til et sundt arbejdsmiljø i skolen

22

Det er ikke de fysiske rammer, der trækker ved Folkeskolen. Børn kommer primært i skole på grund af kammeraterne - og de kommer på trods af et arbejdsmiljø, der må karakteriseres som ringe.

“UDLUFTNINGEN I LOKALET er meget dårligt. Man kan lugte det lige så snart, man kommer ind i klassen...Væggene er gullige, og i et af hjørnerne hænger der noget, der ligner en brækklat.” Sådan siger to elever fra 8. klasse på en Nordsjællandsk skole i et interview med Frederiksborg Amtsavis.

En Børnepanelundersøgelse, som Børnerådet offentliggjorde i september afslører, også, at mange skolebørn lever med klasseværelser, der ikke er rare at opholde sig i, toiletter, der er så uhumsk, at børnene hellere holder sig, til de kommer hjem, og badeforhold, der er direkte ringe.

Undersøgelsen viste også, at det er vennerne, der trækker. Selve undervisningen spiller kun en sekundær rolle.

Undersøgelsen er en klar melding fra børn om, at de i højeste grad har sans for æstetik, og at de gerne ser, at denne dimension også er til stede i deres skoleliv.

Tyndt forslag til arbejdsmiljølov

I april 2000 sendte Undervisningsministeriet et udkast til et lovforslag om elevers og studerendes undervisningsmiljø til høring.

Ministeriet foreslår, at der oprettes en statslig institution - Dansk Center for Undervisnings-

miljø - der gennem vejledning og rådgivning af elever, studerende, uddannelsessteder og myndigheder, skal sikre og udvikle et godt undervisningsmiljø.

Børnerådet har i sit høringssvar gjort opmærksom på, at lovudkastet ligger langt fra rådets anbefalinger. Der er overvejende tale om hensigtserklæringer uden den ansvarsplacering, som en egentlig arbejdsmiljølov ville indeholde.

Lovforslaget indeholder heller intet om dagpasnings- og døgnanbringelsesområdet, hvor der også er behov for lovregulering.

Æstetik og indeklima

- også en børnesag

Den fysiske indretning betyder noget for trivsel, og æstetiske omgivelser virker inspirerende for læring. Et dårligt indeklima og nedslidte lokaler sender til gengæld negative signaler. Og det giver fysiske gener for børn og voksne, der skal opholde sig her mange timer om dagen.

Kombinationen af dårligt indeklima og møbler, der ikke passer til kroppen, kan medføre, at eleverne bliver uoplagte, får hovedpine og koncentrationsproblemer.

Et sådant arbejdsmiljø ville ikke blive accepteret på voksnes arbejdspladser - hvorfor skal det så være skolebørnenes virkelighed?

*For supplerende oplysninger kontakt
Dorrit Hermann på dh@brd.dk*

BØRNERÅDETS FORLAG TIL EN OVERORDNET STRATEGI FOR SKOLEBØRNS "ARBEJDSMILJØ"

Skolens fysiske miljø:

Mange skoler er voldsomt nedslidte og lever ikke op til de krav, der stilles til voksnes arbejdspladser vedrørende indeklima, akustik, lysforhold, rengøring, ventilation og tilpassede møbler. Det bør gøres til en kommunal opgave at udarbejde en udviklingsplan, hvor de mest nedslidte skoler prioriteres først.

Skolens sociale miljø:

I Børnerådets panelundersøgelse fra vinteren 1998 svarer hvert 4. barn, at de bliver mobbet i skolen. Social udstødning er en alvorlig forringelse af børns livskvalitet, og Børnerådet har derfor tidligere foreslået, at det gøres lovpligtigt for alle skoler at udarbejde en politik imod mobning. Ansvaret for udvikling af sådanne tiltag skal lægges hos skoleledelsen.

Skolens kulturelle miljø:

Mange børn finder ifølge panelundersøgelsen deres skoleomgivelser triste og ikke særligt rare. Eleverne og de studerende skal inddrages helt centralt i udvikling af tidssvarende og harmonisk indretning og æstetik. Øget grad af medbestemmelse vil endvidere bringe det danske skolesystem i overensstemmelse med artikel 12 i FN's Konvention om Barnets Rettigheder.

Skilsmisse - på de voksnes betingelser

Børn ønsker at blive hørt i skilsmissesager. Men der er lang vej igen, før de opnår den nødvendige lydhørhed.

Skilsmissepolitikken er stadig på de voksnes betingelser og bygger primært på en demokratisk deling af det, forældrene har haft sammen – herunder børnene.

“DET ER IKKE mine forældre, men mig der er blevet skilt. For jeg lever to meget forskellige liv”, fortæller Nadia 14 år til Børnerådet. Hun er en af de mange børn, der har skrevet til Børnerådet om ensomhed og splittede følelser, da forældrene blev skilt.

Spørger man børn i 12 års alderen, vil de tages med råd, når der skal tages beslutninger om bosted og samvær. Det fremgår af Børnerådets panelundersøgelse om “Børn i skilsmisser”.

I virkelighedens verden ved vi, at de fleste beslutninger der tages i forbindelse med skilsmisse, først og fremmest tager udgangspunkt i de voksnes behov. Vi ved også, at børn ofte holder deres ønsker tilbage for at tage hensyn til forældrene, der måske både er vrede og kede af det.

Børnerådets panelundersøgelse peger i retning af, at børn – når de ikke er konkret placeret i en loyalitetskonflikt – vælger ud fra perspektivet om børns tilknytning til den ene af forældrene. Også selvom det indebærer, at den anden forældre ikke får sin “Voksenret” imødekommet. Dette står i skærende kontrast til Forældremyndighedsloven – der primært er motiveret af ligestillingspolitikken mellem forældrene. Derfor ser vi en tilbøjelighed til at skilsmissepolitikken bliver en slags demokratisk deling af både indbo og børn.

Den samme tendens afspejles i regeringens forslag til en ny børnelov. Her er man voldsomt optaget af det biologiske tilhørsforhold på

bekostning af det sociale tilhørsforhold. Igen med voksenvinkel frem for børnevinkel.

“Ejendomsret” til barnet

Konsekvensen af det manglende børneperspektiv i Forældremyndighedsloven og Børneloven er, at nogle børn kastes unødigt frem og tilbage mellem to forældre, der hver især påberåber sig deres “ejendomsret” til barnet - men som ikke i tilstrækkelig grad tager udgangspunkt i barnets trivsel.

Følgende eksempler er baseret på henvendelser fra børn og forældre til Børnerådet. Navnene er ændrede, men personerne er Børnerådet bekendt.

1. Karina er et resultat af en “one night stand”. Hun lever en rolig tilværelse med mor og stedfar. Karinas biologiske far vender hjem til Danmark efter flere års ophold i USA. Han har betalt børnepenge og er derfor klar over, at Karina eksisterer. Karinas far får for første gang lyst til at se den nu 2-årige Karina. Samvær gennemføres henover statsamtet. En skrigende Karina skal hver tredje weekend udleveres til faren.
2. Magnus er 12 år og føler sig i “klemme” i en samværsaftale. Samværet er “skruet” sammen, så det på digitalt vis matcher til forældrenes kalendere, men er ikke afstemt med Magnus’

sportsinteresser. En trist Magnus udebliver fra de vigtige fodboldkampe, fordi hans mor bliver sur, når han aflyser eller udsætter samvær.

Børn skal inddrages

Børns tilknytning og børns behov skal respekteres, så langt vi kan - uden at give dem ansvaret for de tunge beslutninger. Dette børnesyn skal ikke nødvendigvis munde ud i, at børn mekanisk spørges: "Hvem vil du helst bo hos - mor eller far?". Det handler mere om det principielle i inddragelse af børns meninger og følelser - ikke om eksport af beslutningskompetence.

Og følelser er der masser af i alle de børnebrev, der er sendt ind til Børnerådet. Mange børn fortæller om isolation, da familien "rammes" af skilsmisse. De oplever, at resten af familien, skolen og deres venner, forbigår begivenheden i tavshed. Hos børnene selv fylder skilsmissen utrolig meget. Denne modsætning forstærker ensomhedsfølelsen hos skilsmissebarnet, der jo netop trænger til, at det øvrige netværk er interesseret og imødekomende. Det kan synes ejendommeligt, at der ikke eksisterer en større åbenhed omkring børn i skilsmisser set i lyset af, at skilsmisse ikke længere er en sjældenhed i det danske samfund.

Børnerådets undersøgelse og de mange børnebrev sætter fokus på nogle forhold, som voksensamfundet ikke bør overse. Forhold der kan stilles som spørgsmål til myndigheder, forældre, pædagoger og lærere:

- Hvornår skal børn inddrages i forældrenes skilsmiseprocess og hvordan?
- Hvordan lægger vi vægt på barnets oplevelse af tilknytning uden at barnet står med oplevelsen af at fravælge en forælder?
- Hvordan kan barnet spørges uden at give det for stort medansvar for beslutningen?

- Hvordan tilrettelægges samværet, så barnet kan udvikle sit eget liv?
- Og hvordan udvikles samværsaftalen i takt med barnets alder og udvikling.
- Hvordan udvikler vi en rådgivning, der på børnenes præmisser kan fungere som en støtte i de svære situationer, som skilsmissen altid indebærer.

Hvis du vil læse mere om Børnerådets skilsmisepolitik:

- "Men de taler stadig sammen...", Børnesyn på skilsmisser, 2000. Pris 75 kr. Bestilles hos Statens Information tlf: 33 37 92 28
- "Børn i skilsmisser", Børnepanelrapport, 2000. Gratis. Fås ved henvendelse til Børnerådet
- "Børnerådets kommentarer til Betænkning om Børns retsstilling ("Børneloven)", 1998. Gratis. Fås ved henvendelse til Børnerådet.
- "Høringssvar til Vejledning til brug for behandling af samværsager (Civilretsdirektoratet)", 1999. Gratis. Fås ved henvendelse til Børnerådet.
- "Høringssvar over forslag til forordning om gensidig fuldbyrdelse af afgørelser om samværret". 2000. Gratis. Fås ved henvendelse i Børnerådet.

På vores hjemmeside og her i årsberetningen kan man finde en samlet liste over Børnerådets materialer - blandt andet om skilsmisse.

Rapporter og høringssvar kan "hentes" på: www.boerneraadet.dk

*For supplerende oplysninger kontakt
Susanne Glending på sg@brd.dk*

“..her seks år senere tænker jeg stadig meget på, at jeg skal være lige sød overfor dem begge to. Jeg siger f.eks. tit nej tak, når jeg skal til fest, selvom jeg egentlig hellere vil være sammen med mine venner end med min far. For jeg ved, at han bliver såret, hvis jeg aflyser...”

Nadia 14 år i hæftet

“Men de taler stadig sammen...”

Børneliv i centrum

Børnerådets formand Jytte Juul Jensen er uddannet Cand. mag. i samfundsfag og idéhistorie. Hun har arbejdet som seminarielektor og international koordinator på Jydsk Pædagog-Seminarium siden 1988.

I mange år har Jytte beskæftiget sig med børns vilkår i andre lande og har sendt utallige pædagogstuderende i praktik i udlandet.

Hun har i 10 år været det danske medlem i Europakommissionens Børnepasningsnetværk og har desuden haft opgaver med fokus på børn for Nordisk Ministerråd og OECD.

Jytte har tre voksne børn og bor sammen med sin mand, Ole Langsted, i Åbyhøj ved Århus.

Ved årsskiftet fik Børnerådet ny formand. Seminarielektor Jytte Juul Jensen ser frem til arbejdet i en institution, der har markeret sig stærkt i befolkningens og den politiske bevidsthed.

Af formand for Børnerådet
Jytte Juul Jensen

DET VAR EN POSITIV overraskelse, da socialministeren kort før jul spurgte, om jeg ville være med til at præge debatten om børns liv i de kommende fire år.

Og jeg sagde selvfølgelig ja tak til den spændende opgave.

Jeg glæder mig til arbejdet i Børnerådet, som i sin korte levetid har formået at placere sig centralt i alles bevidsthed, som har gennemslagskraft og som har formået at være med til at udvikle børns liv og trivsel i den rigtige retning.

Som ny formand vil jeg selvfølgelig fortsat arbejde ud fra et børneperspektiv, og være talsmand for børn i alle aldre.

Det er vigtigt for mig, at dette arbejde sker i tæt dialog med børnene. Det er deres holdninger, tanker og følelser, der er centrale. Børnerådet skal hele tiden arbejde på at styrke den diskussion, som udspringer af børns verden og virkelighed og som kan være med til at flytte de milepæle, der skal flyttes hvis:

- Børns rettigheder skal sikres
- Børns sundhed skal forbedres
- Børns velfærd skal sikres
- Børns stemme skal høres

Det gode børneliv

Børnerådet skal være synligt i den offentlige debat. Vi skal hele tiden huske på, at tingene godt kan blive bedre og vi skal være opmærksomme og sige fra, når børns rettigheder og behov ikke tilgodeses, eller når de tilsidesættes.

Mit grundsyn er, at danske børn generelt set trives og har det godt, ligesom de har nogle engagerede og interesserede forældre. Vi har en af verdens bedste børnepolitikker, bruger mange ressourcer på børn og har en levende debat om børn. Men meget kan gøres bedre – både for flertallet af børn, der har det godt og ikke mindst for en mindre gruppe børn og unge, der har det meget svært. Der er børn og unge, der er udsatte og lever under meget vanskelige livsforhold. Dem skal der gøres en ekstra indsats overfor.

Det samfund, vi lever i, er i rivende udvikling, hvilket giver børn som voksne nye muligheder og udfordringer, men også problemer. Børnerådets opgave er at sikre, at politikere og andre, der har børnenes liv i deres hænder, ikke hviler på laurbærene, men hele tiden forsøger at forbedre forholdene for børn og unge. Vi skal provokere, og vi skal turde konfrontere de voksne, der har magten, men som ikke altid magter at leve op til deres ansvar – som voksne.

Børns ret til omsorgsdage

Jeg har som nyudpeget formand selvfølgelig nogle mærkesager, som jeg vil bringe med ind i en levende debat.

For øjeblikket har de fleste forældre kun ret til at være hjemme på barnets første sygedag. Men syge børn bør have ret til at have enten far eller mor hjemme hos sig. Og denne ret skal vedtages ved lovgivning – på samme måde som Folketinget har vedtaget love, der sikrer de voksnes ret til fravær under sygdom, barsels- og børnepasningsorlov etc.

Det er med glæde, jeg ser, at socialministeren har givet sin støtte til flere omsorgsdage, også selvom det øjensynligt går på tværs af både arbejdsgivernes og fagbevægelsens ønsker.

Etniske minoritetsbørn

Et andet område, der kræver ekstra opmærksomhed i disse år, er de etniske minoritetsbørn, som har særlige behov i deres dagligdag i daginstitutioner, dagpleje og skoler. De professionelle skal blive bedre til at kende og forstå disse børns behov for at kunne møde dem og deres forældre i en frugtbar dialog – til glæde for børnenes udvikling og fremtid.

Disse danske børn har krav på at bevare deres kulturelle rodnet. Og de skal mødes i de sammenhænge, hvor de lever deres liv, med kulturel medforståelse.

Vi skal arbejde meget mere for at få ansat tosprogede medarbejdere i disse sammenhænge, medarbejdere, der også kan være med til at styrke den sproglige indlæring.

En særlig udsat gruppe blandt disse børn, er de, der kommer traumatiserede til Danmark. Det er børn, der har oplevet næsten utænkelige ting, som har været vidner til krig og overgreb, og som har brug for en langt større omsorg, indleven og indsats, end den de oplever i dag.

Børnerådets fornemmeste opgave er at se børn - og give dem stemme, uanset hvor de kommer fra, og hvor de befinder sig i samfundet.

Årets gang i Børnerådet

30

BØRN SOM INFORMANTER

Indhold i antologien "Børn som informanter"

Forord

Introduktion:

Per Schultz Jørgensen: Børn er deltagere – i deres eget liv
Jan Kampmann: Børn som informanter og børneperspektiv

Metodiske overvejelser

Pernille Hviid: Forskning med børn, der deltager
Dines Andersen: Spørgeskemainterview med børn
– skulle det være noget særligt?
Grethe Krag-Müller: Børn siger så meget – forstår de voksne?
Dorthe Staunæs: Engangskameraer og børneblikke

Troværdigheden af børns udsagn

Peter Ø. Andersen: Troværdige fortolkninger?
Bibi Wegler: Hvordan vurderer vi troværdigheden af børns udsagn?
Mariann Hedin: Dilemmaer i den børnesagskyndige rådgivning
Karen Asta Bo: Er vi som voksne professionelle i stand til at forstå det, barnet fortæller os?
Mimi Strange: Hvordan vurderer vi troværdigheden af børns udsagn?
Peter Garde: Børn som informanter i retten

Etiske fordringer

Pia Havdrup Christensen: Etik og taktik i forskning med børn
Ingrid Gehl: Etiske dilemmaer i børns ret til at blive hørt
Bente Jensen: Børn som informanter om egen livssituation – og den etiske fordring
Birgite Tuftte: At forske for og med børn
Else Christensen: At blive synlig – men ikke udstillet
Karin Helweg Larsen: Etiske fordringer – fra en lægelig erkendelse.

INFORMANTSEMINAR

Børn skal høres - men hvordan?

Hvordan hører man børn - hvilken metode skal man bruge? Hvor går grænserne for, hvad man kan overlade til børn at tage stilling til? Hvad er de etiske konsekvenser af at inddrage børn? Hvad med forskningen - hvad siger den?

Det var spørgsmål af denne art, Børnerådet stillede til ca. 20 professionelle indenfor børneområdet på et seminar i marts 2000.

Børn skal høres. Det er selve grundlaget for Børnerådets eksistens og det klare budskab i artikel 12 i FN's Børnekonvention. Det er her, konventionens radikale omdrejningspunkt ligger: Børn er subjekter i deres eget liv.

Alle mødedeltagerne kom med oplæg til, hvordan man gør børn til informanter. Diskussionerne var både omfattende og inspirerende. Efter seminaret blev bidragene gjort endeligt færdige fra forfatterens side og siden udgivet i en 300 sider stor antologi med samme titel som seminaret: "Børn som informanter".

BØRNERÅDETS FORMAND TAKKER AF

Efter knapt tre år på formandsposten sluttede Børnerådets formand Per Schultz Jørgensen den 1. februar 2001. For at sige tak for godt formandskab havde Børnerådet i december inviteret samarbejdspartnere, venner og bekendte til en afskedsreception i DGI-byen.

Rigtig mange lagde vejen forbi DGI byen for at sige formanden tak for en kæmpeindsats som børnenes advokat og som en inspirerende samarbejdspartner.

At den afgående formand har formået at sætte børn øverst på samfundets dagsor-

den fremgik med al tydelighed af de mange taler.

Socialminister Henrik Dam Kristensen afslørede i sin tale, at han altid med stor spænding og en vis frygt har lyttet til Pers synspunkter, som de blandt andet kom ud gennem morgenradioavisen: "Og hvad kan der nu komme, man som minister må forholde sig til?"

Når en formand formår at skabe så stor respekt for sine synspunkter og kompetencer så er opgaven ikke blot løst, men den har gjort en forskel og flyttet milepæle i den rigtige retning.

Børnerådet har skabt erkendelse hos både politikere, fagfolk og i befolkningen om, at der fortsat er et stykke vej og meget arbejde, før alle børn og unge får et godt liv båret af respekt for deres rettigheder.

Rådet har skabt større forståelse for, at børn inddrages i det, der angår deres eget liv, og at de har ret til kvalitet i de tilbud, de får.

Per Schultz Jørgensen vil fortsat være en aktiv foredragsholder og skribent, så han vil stadig være en aktiv forkæmper for Danmarks børn og unge.

35 A

31

FLYTNING FRA MINISTERIET

I maj måned flyttede Børnerådet fra Socialministeriet til egne lokaler på Vesterbrogade 35 A. De nye lokaler ligger først på det byfornyede Vesterbro og den nye adresse er med til at manifestere Børnerådet som en selvstændig institution.

BARNDOMMEN I FORANDRING

Børn og unge har krav på kvalitet i deres liv!

Sådan lød det gennemgående budskab fra oplægsholderne på Børnerådets årsmøde, som fandt sted i Eigtveds Pakhus i november.

Næsten 150 mennesker deltog i Børnerådets årsmøde, der havde overskriften: "Barndommen i dag - refleksioner over børns opvækst."

Der var masser af spændende oplæg, og der var god grobund for såvel diskussion som refleksion, der kunne bidrage til at tegne et realistisk billede af, hvordan børn lever i dagens Danmark. Barndommen ved årtusindskiftet er præget af hurtige forandringer og højt tempo. Det er en udvikling, der også stiller øgede krav til de voksne om hele tiden at tage stilling til praktiske og ideologiske skift og til at handle på denne baggrund.

Krav på kvalitet

Børnerådets formand Per Schultz Jørgensen indledte årsmødet med at ride de tendenser op, der i dag præger børns liv. Han omtalte blandt andet de mange kompetencer, som

børn er nødt til at have for at kunne orientere sig i samfundet og fungere på mange niveauer og mange arenaer. Forudsætningen for denne kvalificering er, at der er kvalitet i børnenes dagligdag, og at de hele tiden inddrages i de beslutninger, der har betydning for deres liv nu og i fremtiden.

Formanden opfordrede Folketinget til at vedtage en national børnepolitik, der tager udgangspunkt i Børnekonventionen, som Danmark tiltrådte for 11 år siden.

Børnefamilierne knokler

En god børnepolitik gør det dog ikke alene. Forældre skal have flere muligheder for at give børnene en god opvækst. Og det gælder ikke mindst småbørnsforældre. Forsker ved Advice Analyse Anne Dorte Hestbæk har tidligere stået for en undersøgelse hos Socialforskningsinstituttet, der viser, at småbørnsforældre hører til den gruppe på arbejdsmarkedet, der arbejder allermest. I over 80% af samtlige småbørnsfamilier er begge forældre fuldtidsansatte.

Unødig mediebekymring

Mange voksne er bekymrede

for mediernes stigende rolle i børnenes liv. De er bekymrede for, at børnene bliver ensomme og ikke udvikler sociale færdigheder, når de sidder foran computeren.

Carsten Jessen fra Danmarks Pædagogiske Universitet kunne berolige de bekymrede. Efter hans opfattelse skyldes de voksnes mediebetænkelighed, at de ikke kender medierne fra deres egen barndom.

"Vi havde andre lege og var sammen om andre ting" sagde han.

"Men samfundet har ændret sig og dermed har også børnenes lege fået nye udtryk. Vi skal holde op med at være bange for medierne og deres indflydelse på børn og i stedet vende problematikken om og fokusere på, hvordan Internet, videofilm, og computerspil motiverer vores børn i deres leg og samvær."

Ny pædagogisk vinkel

Næsten alle danske børn bruger dagpasning, og mange af de omsorgsopgaver, der tidligere lå hjemme hos forældrene, er nu blevet opgaver for de professionelle voksne. Det stiller nye krav, understregede John Halse, formand for Børns Vilkår og medlem af Børnerådet.

"Så man kan sige, at udvik-

lingen betyder, at børn i dag skal opnå meget mere i dagpasningen, end de skulle tidligere. Der er behov, der ligger ud over stimulering og sociale færdigheder, og pædagogerne skal løse nogle vigtige omsorgsopgaver. Det er en udvikling, der afføder en ny pædagogisk vinkel, som stiller nye krav til den professionelle rolle.”

Kulturelle visioner

Kulturminister Elsebeth Gerner Nielsens indlæg var præget af varme og ægte engagement i børns kulturliv.

Ministeren redegjorde blandt andet for forhandlinger og lovgivning om reklameblokke i forbindelse med tv's børneudsendelser. I den sag har Kulturministeren fået modspil fra Børnerådet, der netop de seneste år har kæmpet mod, at børn udsættes for reklamepåvirkninger, når de skal se børneudsendelser.

At Kulturministeren har opfattet modspillet som fair-play kom tydeligt til udtryk i en personlig tak for formandskabet til Børnerådets afgående formand Per Schultz Jørgensen.

Tid til refleksion

Som et utraditionelt indslag på årsmødet, havde Børnerådet afsat tid til refleksion. I mindre

grupper kunne de mange fremmødte forud for indlæggene diskutere og tale om børns vilkår i dagens Danmark.

Emnerne i alle grupperne var: Forældre og børn, Børn og medier og den nye pædagogiske vinkel. Evalueringen af årsmødet viste, at deltagerne var glade for at få mulighed for i et tværfagligt forum at diskutere frit og nuanceret. Refleksionsgrupperne var et godt supplement til programpunkterne.

Internationalt arbejde

34

European Network of Ombudsmen for Children (ENOC)

Børnerådet er medlem af ENOC - et netværk, der består af uafhængige børneombudsinstitutioner fra lande i Europa. I 2000 blev antallet af medlemslande udvidet fra 11 til 13. De 2 sidst tilkomne er Frankrig og Makedonien.

Netværkets opgave er dels at samarbejde om at fremme børns opvækstvilkår i Europa dels at styrke og udbrede kendskabet til FN's Børnekonvention.

Netværket udveksler også ideer, erfaringer og arbejdsmetoder og har i høj grad som sin funktion at støtte etableringen af nye børneombudsinstitutioner i europæiske lande.

Uledsagede flygtningebørn har rettigheder

Det flamske børneombud var vært for ENOC's årlige møde, der blev afholdt i Bruxelles i oktober. Her vedtog man blandt andet en fælles udtalelse om uledsagede mindreårige asylansøgere. I udtalelsen lægger ENOC vægt på, at disse børn, ifølge artikel 22 i FN's Børnekonvention, har samme rettigheder som andre børn i Europa blandt andet rettigheder, der er formuleret i:

Artikel 2: Princippet om ikke-diskrimination

Artikel 3: Barnets bedste

Artikel 24: Ret til sundhed og sundhedsfremme

Artikel 28: Retten til skolegang

Artikel 37: Frihedsberøvelse - kun som sidste udvej.

At nægte disse børn sådanne fundamentale rettigheder er i ENOC's øjne det samme som alvorlige brud på Børnekonventionen, som de fleste europæiske lande har tilsluttet sig. Netværket opfordrer i udtalelsen alle landene til at opfylde deres forpligtelser og sikre, at også disse børn modtager den hjælp og omsorg, de har brug for.

Børnerådet har sendt udtalelsen til indenrigsminister Karen Jespersen og opfordret hende til at lade udtalelsens ordlyd få vægt, når ministeren overvejer procedurer i behandlingen af asylsager om uledsagede flygtningebørn. Det er især tildeling af væрге, som Danmark ikke sikrer disse børn i dag, der optager Børnerådet.

Nordisk samarbejde

Der er løbende tæt kontakt mellem børneombudene i Sverige, Norge, Island og Børne-

rådet. Vi udveksler ideer, viden og erfaring de nordiske lande imellem.

FN's særlige generalforsamling om børn

FN har planlagt at afholde en særlig generalforsamling - det såkaldte UNGASS - som opfølgning af Børnetopmødet i 1990.

Generalforsamlingen finder sted i New York i september 2001. Her vil FN's medlemslande gøre status over, hvilke fremskridt der er gjort med hensyn til gennemførelsen af den handlingsplan for børn og unges liv, som landene vedtog på Børnetopmødet. På generalforsamlingen skal der blandt andet stilles forslag om, hvordan handlingsplanen videre skal gennemføres.

Udenrigsministeriet har nedsat en arbejdsgruppe til støtte for den danske deltagelse. I arbejdsgruppen deltager foruden andre uafhængige statslige organisationer som Børne-

Hørings svar

35

rådet også NGO'er og repræsentanter fra forskellige ministerier. Børnerådet vil være repræsenteret i den danske delegation ved selve topmødet.

I arbejdsgruppen har Børnerådet lagt vægt på, at følgende områder får en tydelig placering i de danske prioriteringer:

- Styrkelse af børns medbestemmelse generelt.
- Bekæmpelse af seksuelt misbrug og en forbedret behandling af ofre.
- En forbedret indsats overfor børn med handicaps.

Arbejdsgruppen har den holdning, at også unge under 18 år skal inddrages i forberedelserne af generalforsamlingen, og at de skal repræsenteres på selve topmødet.

DUF, Red Barnet og Børnerådet vil derfor i foråret 2001 arrangere en børne- og ungdomshøring under overskriften "Skriv et brev til verden."

For supplerende oplysninger kontakt Bente Ingvarsen på bi@brd.dk

JANUAR

Kommentar til "Udkast til ændring af lov om kunstig befrugtning".

Høring om udkast til ændring af "Vejledning om dagtilbud m.v. til børn efter lov om social service - nyt kapitel 4 om optagelse i dagtilbud".

FEBRUAR

Høring om "Forslag fra Nordisk Råd sag A1208/Nord: Børns retsstilling og ret til begge forældre".

Høring vedrørende "Udkast til lov om ændring af lov om røgfri miljøer i offentlige lokaler, transportmidler og lignende".

MARTS

Høringssvar til "Udkast til forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Styrkelse af den særlige støtte til børn og unge og om dispensationsadgang ved nedsættelse af børn og ungeudvalg)".

APRIL

Høring om "Forslag til lov om elever og studerendes undervisningsmiljø".

AUGUST

Kommentar til "Udkast til bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden socialpædagogisk indsats".

Høringssvar til "Forslag til forordning om gensidig fuldbyrdelse af afgørelser om samværsret".

OKTOBER

Høringssvar vedrørende ligestillingsloven

NOVEMBER

Høringssvar vedrørende "Udkast til vejledning om Servicelovens regler for særlig støtte til børn og unge".

Børnerådets høringssvar kan ses i deres fulde omfang på Børnerådets hjemmeside: www.boerneaadet.dk

Materialer fra Børnerådet

36

Børnerådet udgiver løbende forskellige former for materialer til inspiration, information og undervisningsbrug. Alle Børnerådets bøger kan bestilles gennem Statens Information på telefon 3337 9228.

GRATIS NYHEDSBREV

Børnerådet udgiver flere gange om året et Nyhedsbrev. Det er gratis og kan bestilles ved henvendelse til Børnerådets sekretariat eller læses på Børnerådets hjemmeside.

Pt. arbejdes der med at oprette e-mail-service, på hjemmesiden. Her kan man i fremtiden tilmelde sig og få nyhedsbrevet sendt automatisk på e-mail.

Følg desuden med i udgivelser fra Børnerådet på:
www.boerneraadet.dk

BØGER

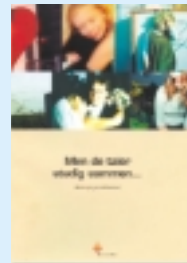
Et skridt på vej - Om FN's Børnekonvention i kommunerne

Børnerådet har siden 1998 samarbejdet med en række kommuner om, hvordan man kan inddrage Børnekonventionen i det daglige arbejde i de

institutioner, hvor børn færdes.

Resultatet af dette samarbejde er beskrevet i denne håndbog, der har til formål at motivere og inspirere kommunerne til fremover at bruge Børnekonventionen som et redskab til at give børn og unge en tryk barndom og et ungdomsliv, der er præget af voksne, der udviser respekt for børns rettigheder, og som tager deres meninger alvorligt.

Pris: 130 kr. plus forsendelse.

Men de taler stadig sammen - Børnesyn på skilsmisser

Et hæfte, der består af uddrag fra de knapt 100 børnebrev, som Børnerådet modtog, da vi i efteråret 2000 opfordrede børn til at skrive om deres oplevelser i forbindelse med deres forældres skilsmisse. Hæftet indeholder desuden fire uddybende interviews med børn.

Hæftet er en påmindelse til voksne om at lytte med respekt - en pligt der er blevet pålagt os, da vi tiltrådte FN's Børnekonvention i 1991.
Pris 75 kr. plus forsendelse.

Børn som informanter - en antologi

Hvordan hører vi børn? Til-lægger vi deres udtalelser pas-sende vægt - også i spørgsmål hvor konsekvenserne kan være, at voksne mister rettig-heder?

Antologien indeholder indlæg fra professionelle indenfor sundhedsvæsenet, retssyste-met, statsamternes børne-rådgivning, andre former for rådgivning samt forskning. Antologien er redigeret af Per Schultz Jørgensen og Jan Kampmann.

Pris: 150 kr. plus forsendelse.

Mobbedreng - en håndbog om mobning (1999)

Mobbedreng er skrevet for skolefolk, som gerne vil gøre noget ved mobning. Bogen indeholder skolerepor-tager, personlige fortællinger, mobbeteori, mobbetal m.m. I bogen er indlagt en CD med mobbesangen: "Når du er fær-dig med at grine".

Pris: 150 kr. plus forsendelse.

Barnets bedste i dag (1999)

Om begrebet barnets bedste set i et nordisk perspektiv. Debatoplæg skrevet i fælles-skab af det svenske, norske, islandske børneombud samt Børnerådet.

Pris 50 kr. plus forsendelse.

Børn på banen(1998)

Bogen giver inspiration til, hvordan voksne i højere grad kan inddrage børn i lokale beslutninger, der vedrører børns hverdag. Bogen beskri-ver en bred vifte af metoder til at sikre børn mere indflydelse på deres eget liv.

Pris 90 kr. plus forsendelse.

Fortrolighedsrummet (1997)

Bogen handler om børns ret til fortrolighed. To psykologer,

to dommere, to socialrådgive-re og en skolesundhedsplejer-ske fortæller om børns ret til og behov for fortrolighed.
Pris 80 kr. plus forsendelse.

Sæt ord på dit liv (1996)

En bog med en samling breve og tegninger fra børn til socialministeren.

Pris 80 kr. plus forsendelse.

RAPPORTER

Børnerådets rapporter er gratis - dog betales porto ved bestil-ling af mere end et eksemplar. Rapporterne kan bestilles i Børnerådet eller læses på Børnerådets hjemmeside.

- Rapport til FN's Komité om Barnets Rettigheder - supplerende rapport til Danmarks 2. periodiske rapport. Regeringen har afgivet den pligtmæssige tilbagemelding om børns forhold i Dan-mark til FN's Børnekomite. Heri lægges hovedvægten på de mange positive sider ved børns liv i Danmark. Børnerådets supplerende rapport forsøger at bidrage til et mere dækkende billede af børns opvækst her i lan-det. I denne rapport er der

- fokus på velfærdssamfundets børneproblemer.
- Børnekonventionen - hvad kan vi bruge den til? Rapport fra Børnerådets årsmøde 1999 om FN's Børnekonvention (2000).
 - Det handler om værdighed - Børnerådets bud på en offentlig mobbepolitik (1999).
 - Særligt truede unge fra etniske minoritetsgrupper. Debatoplæg (1999).
 - Seksuelt misbrug af børn - Børnerådets forslag til en national strategi. Debatoplæg (1999).
 - Brandarter i børnehøjde - om børn og unges alkoholforbrug (1998).
 - Anbringelse til barnets bedste - Børnerådets forslag til styrkelse af indsatsen for truede 0-3-årige.
 - Børneperspektiv og Børn som informanter (1998).

BØRNEPANEL-RAPPORTER

Børnepanelrapporterne er resultaterne fra de spørgeskemaundersøgelser, der er lavet i børnepanelet.

- Børn i skilsmisser (2000).
- På sporet af 5. Klasse (2000).

- Det er ikke rummet som sådan der er rart (2000).
- Børn og computerspil (2000).
- Om venskab, drilleri og mobning (1999).

BØRNEBREVE

Børnebrevene er resultaterne fra Børnepanelundersøgelserne skrevet til de børn, der har deltaget.

- Børn i skilsmisser (2000).
- På sporet af 5. Klasse (2000).
- Det er ikke rummet som sådan der er rart (2000).
- Børn og computerspil (2000).
- Om venskab, drilleri og mobning (1999).
- Hvem er Børnerådets børnepanel (1999).

FOLDERE

“Når jeg får børn vil jeg aldrig slå dem” – om revselsesrettens afskaffelse til dansktalende forældre.

“Forældre har ikke ret til at slå deres børn” – folder om revselsesrettens afskaffelse på engelsk, tyrkisk, arabisk og bosnisk/serbisk/kroatisk – til forældre der ikke taler dansk.

MAGASINER

Nej til bank (1998).

ANDRE MATERIALER

Mobbekort og plakat med kendte danskeres mobbehistorier. Distribueres gennem Børns Vilkår.

Video: Når de voksen slår.
Pris: 150 kroner

Plakat: Nej til bank, tegnet af Roald Als (gratis).

Børnerådet

BØRNERÅDETS MEDLEMMER

Børnerådets medlemmer i 2000

Professor Per Schultz Jørgensen

Formand

Advokat Sys Rovsing Koch

Næstformand

Cand.pæd. & psych. John Aasted Halse

Pædagog Christian Corfixen

Pædagog og cand.psych. Pernille Hviid

Læge Tove Petersen

Psykolog Inger Thormann

Forstander Ole Lennart Hansen blev i maj udnævnt til rektor på Socialpædagogisk Seminarium i Ilulissat, Grønland og blev afløst af psykolog Inger Thormann.

1. februar 2001 afløste Seminarielektor Jytte Juul Jensen Per Schultz Jørgensen som formand, og Else Guldager trådte ind i Børnerådet i stedet for læge Tove Petersen.

Børnerådets medlemmer pr. 1.2.2001

Seminarielektor Jytte Juul Jensen

Formand

Advokat Sys Rovsing Koch

Næstformand

Cand.pæd. & psych. John Aasted Halse

Pædagog Christian Corfixen

Pædagog og cand.psych. Pernille Hviid

Ledende sundhedsplejerske Else Guldager

Psykolog Inger Thormann

BØRNERÅDETS SEKRETARIAT

Børnerådets sekretariat pr. 1.3.2001

Bente Ingvarsen

Mag. scient. soc og socionom, sekretariatschef

Søren Gade Hansen

Cand. jur. og lærer, fuldmægtig

Susanne Glending

Cand. jur., fuldmægtig

Dorrit Hermann

pædagog, projektmedarbejder

Marianne Lyngfeldt

Cand. scient. soc. i PR, fuldmægtig (barselsvikar)

Anne Mejer,

Cand. comm., fuldmægtig (barselsorlov)

Bettina Frølund

Overassistent

Marlene Larsen

Assistent

Henning Jarde

Servicemedarbejder

Følgende arbejdede også i sekretariatet i 2000

Helle Rabøll Hansen

Cand. jur. og journalist, fuldmægtig

Dorte Eriksen

Cand. jur., fuldmægtig

Simon Hutters

Stud. jur., studentermedarbejder

Børnerådets økonomi

40

Det økonomiske grundlag for Børnerådets arbejde er i alt overvejende grad den årlige finanslovsbevilling. Få undtagelser herfra kan være medfinansiering fra samarbejdsparter eller fondsstøtte til konkrete initiativer

Økonomiske nøgletal for 2000

Indtægter

Finanslovsbevilling 2000	4.800.000
Salg af bøger	48.000
Indtægter i alt	4.848.000

Udgifter

Løn/vederlag	2.717.000
Drift af råd og sekretariat	2.059.000 (1)
Særlige initiativer	901.000 (2)

Udgifter i alt	5.677.000 (3)
-----------------------	----------------------

(1) Inklusiv udgifter i forbindelse med flytning af sekretariatet til ny adresse

(2) Vedrørende køb af fremmede tjenesteydelser i forbindelse med særlige initiativer

(3) Merforbruget er finansieret ved overførsel af ubrugte midler fra foregående år

FN's Børnekonvention - en kort version

Den 20. november 1989 vedtog FN's Generalforsamling FN's Konvention om Barnets Rettigheder populært kaldet Børnekonventionen. Konventionen er verdenshistoriens første bindende folkeretlige dokument om barnets rettigheder, og alle verdens lande på nær USA og Somalia har tiltrådt Børnekonventionen.

Børnekonventionen indeholder fire hovedprincipper:

- Alle beslutninger vedrørende barnet skal tages ud fra, hvad der er til barnets bedste. (Børnekonventionens artikel 3)
- Barnet har ret til overlevelse og udvikling. (Børnekonventionens artikel 6)
- Barnet har ret til beskyttelse mod diskrimination. (Børnekonventionens artikel 2)
- Barnet har ret til deltagelse i beslutninger vedrørende sit eget liv. (Børnekonventionens artikel 12-14)

BØRNEKONVENTIONENS 54 ARTIKLER

Artikel 1: Definitionen på et barn

Børn er personer under 18 år, medmindre den nationale lovgivning fastsætter en lavere myndighedsalder.

Artikel 2: Ligestilling og beskyttelse mod diskrimination

Alle rettigheder gælder for alle børn uden undtagelse. Landene skal beskytte børn mod alle former for diskrimination.

Artikel 3: Sikring af barnets interesser

Samfundet skal sikre barnets tarv, når der træffes beslutninger. Staten er forpligtet til at vedtage særlige regler, der beskytter barnet.

Artikel 4: Opfyldelse af konventionens hensigter

Statens forpligtelse til at leve op til konventionens ord og hensigter, herunder gennemføre nødvendig lovgivning.

Artikel 5: Forældres ansvar

Landene skal respektere forældres ansvar for at give barnet den vejledning, som er mest hensigtsmæssig for dets evner og udviklingsmuligheder.

Artikel 6: Retten til livet

Barnets ret til livet og statens forpligtelse til at sikre barnets overlevelse og udvikling.

Artikel 7: Navn og nationalitet

Barnets ret til navn og nationalitet fra fødslen.

Artikel 8: Beskyttelse af identitet

Statens forpligtelse til at beskytte og om nødvendigt genskabe barnets grundlæggende identitet (navn, statsborgerskab og familierelationer).

Artikel 9: Forældres beskyttelse af barnet

Barnets ret til at bo sammen med sine forældre, medmindre dette skønnes uforeneligt med barnets tarv. Barnets ret til at opretholde kontakt til begge forældre, hvis det lever adskilt fra den ene eller dem begge. Statens forpligtelse til at genskabe en sådan kontakt, hvis adskillelsen skyldes årsager iværksat af staten.

Artikel 10: Familiesammenføring

Barnets og forældrenes ret til frit at forlade et hvilket som helst land og rejse ind i deres eget eller i et andet land for at blive genforenet eller for at genskabe forældre-barn-forholdet.

Artikel 11: Kidnapning og tilbageholdelse

Statens forpligtelse til at forhindre og om nødvendigt omgøre kidnapning af børn til udlandet, foretaget af forældre eller tredje part.

Artikel 12: Retten til at udtrykke meninger

Barnets ret til at give udtryk for en mening, og krav på at denne mening respekteres i overensstemmelse med barnets alder og modenhed.

Artikel 13: Frihed til at udtrykke sig og til information

Barnets ret til at give udtryk for sine følelser og synspunkter, medmindre dette krænker andres rettigheder, national sikkerhed eller offentlig orden. Barnets ret til at søge, modtage og videregive information.

Artikel 14: Frihed for tanke, samvittighed og religion

Barnets ret til frit at bestemme og praktisere sin tro. Statens forpligtelse til at respektere undervisning i denne tro.

Artikel 15: Foreningsfrihed

Barnets ret til at tilslutte sig eller medvirke til oprettelse af foreninger, medmindre dette krænker andres rettigheder eller nationale og offentlige hensyn.

Artikel 16: Beskyttelse af privatlivet

Barnets ret til beskyttelse mod vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privatliv, herunder brevhemmelighed.

Artikel 17: Mediernes rolle

Statens forpligtelse til at sikre barnets adgang til informationer fra et bredt udsnit af såvel nationale som internationale kilder.

Artikel 18: Børneopdragelse

Statens forpligtelse til at sikre, at barnets forældre eller værge har hovedansvaret for barnets opdragelse. Statens forpligtelse til at vejlede og hjælpe med denne opgave.

Artikel 19: Beskyttelse mod mishandling

Statens forpligtelse til at beskytte barnet mod alle former for mishandling, begået af forældre eller andre, og til at forebygge alle former for mishandling og at afhjælpe deres virkninger, når de er sket.

Artikel 20: Forældreløse børn

Statens forpligtelse til at sørge for særlig beskyttelse af børn, der har mistet deres forældre og familie, og til at sikre alternativ pleje eller eventuel adoption.

Artikel 21: Adoption

Statens forpligtelse til at sikre, at adoption kun tillades, når det er til barnets bedste.

Artikel 22: Flygtningebørn

Statens forpligtelse til at sørge for særlig beskyttelse af børn, som er flygtninge, eller som søger flygtningestatus, og til at samarbejde med ansvarlige organisationer om beskyttelse og hjælp af flygtningebørn.

Artikel 23: Handicappede børn

Det handicappede barns ret til at modtage den bedste form for hjælp, omsorg og oplæring for at sikre barnet størst mulig selvtilid og mulighed for at leve et indholdsrigt og aktivt liv.

Artikel 24: Sundhed

Barnets ret til at opnå den højest mulige grad af sundhed og at have adgang til sundhedsydelser og lægehjælp med særlig vægt på forebyggende sundhedspleje. Statens forpligtelse til at nedbringe børnedødeligheden og til at arbejde for afskaffelse af traditionelle skikke, der kan skade barnets sundhed.

Artikel 25: Periodiske kontrol af børn på institution

Statens forpligtelse til regelmæssigt at vurdere forholdene for børn, der er anbragt i pleje- eller behandlingsøjemed.

Artikel 26: Social sikkerhed

Barnets ret til at nyde godt af social sikkerhed.

Artikel 27: Levestandard

Barnets ret til en levestandard, der sikrer en fysisk, psykisk, moralsk og åndelig udvikling. Forældrenes primære ansvar for at tilvejebringe denne og statens forpligtelse til at hjælpe.

Artikel 28: Undervisning

Barnets ret til undervisning og statens pligt til at sikre, at grundskoleundervisningen er obligatorisk og gratis for alle børn, og at skolens disciplin er menneskeværdig.

Artikel 29: Undervisningens målsætning

Samfundets ansvar for at sikre, at undervisningen er med til at udvikle barnets personlighed og

evner, at den forbereder barnet til et aktivt liv som voksen, fremmer respekten for menneskerettighederne og udvikler respekt for barnets egne kulturelle og nationale værdier.

Artikel 30: Minoriteter

Beskyttelse af børns ret til at leve i overensstemmelse med deres egen kultur og til at praktisere deres egen religion og deres eget sprog i lande, hvor de tilhører etniske, religiøse eller sproglige mindretal.

Artikel 31: Hvile og fritid

Barnets ret til hvile, fritid og deltagelse i kulturelle og kreative aktiviteter.

Artikel 32: Børnearbejde

Statens forpligtelse til at beskytte børn mod at beskæftige sig med arbejde, der udgør en trussel mod deres helbred, undervisning og udvikling, og til at fastsætte en mindstealder for børns arbejde og en sikring af arbejdsforholdene.

Artikel 33: Narkotikamisbrug

Barnets ret til beskyttelse mod brug af narkotiske midler og mod at blive inddraget i produktion eller distribution af sådanne midler.

Artikel 34: Seksuel udnyttelse

Barnets ret til beskyttelse mod seksuel udnyttelse og mishandling, herunder prostitution og medvirken til pornografi.

Artikel 35: Handel med og bortførelse af børn

Statens forpligtelse til med alle midler at forhindre bortførelse af og handel med børn.

Artikel 36: Andre former for udnyttelse

Barnets ret til beskyttelse mod alle former for udnyttelse.

Artikel 37: Tortur og straf

Statens forpligtelse over for børn, som er arresteret eller tilbageholdt. Forbud mod tortur, grusom eller nedværdigende behandling, dødsstraf og livsvarigt fængsel. Barnets ret til juridisk bistand og en menneskeværdig behandling under fængsling. Frihedsberøvede børn skal holdes adskilt fra voksne og have ret til at opretholde forbindelse med deres familie.

Artikel 38: Væbnede konflikter

Statens forpligtelse til at overholde internationale aftaler om krigsførelse, herunder at sikre, at børn under 15 år ikke deltager i kamphandlinger samt at begrænse rekrutteringen af 15-18-årige til de væbnede styrker. Overholdelse af princippet om, at alle børn, som er berørt af væbnede konflikter, skal nyde godt af beskyttelse og pleje.

Artikel 39: Rehabiliterende pleje

Statens forpligtelse til at sikre, at børn, der har været udsat for forsømmelse, mishandling eller udnyttelse, får den mest hensigtsmæssige behandling, så de kan integreres i samfundet igen.

Artikel 40: Behandling i retssager

Det sigtede barns ret til at bevise sin uskyld, til retshjælp og til retfærdig, retslig behandling. Statens forpligtelse til at tage særlige hensyn til unge lovovertrædere, herunder til fastsættelse af en minimumsalder for strafbare forhold. Sanktioner mod børn skal bygge på rehabilitering i stedet for straf.

Artikel 41: Til barnets bedste

Intet i konventionen skal modvirke nationale eller internationale love, der er gunstigere for virkeliggørelsen af barnets rettigheder.

Artikel 42: Offentlighedens kendskab til konventionen

Statens forpligtelse til at gøre indholdet af denne konvention almindeligt kendt i offentligheden, blandt både voksne og børn.

Artikel 43: Nedsættelse af en komite om barnets rettigheder

FN vælger en ekspertkomite til internationalt at følge deltagernes gennemførelse af konventionen.

Artikel 44-45: Statens forpligtelse til at rapportere til komiteen

Kontrol med opfyldelsen af konventionens hensigter.

Artikel 46-54

– Underskrift, ratifikation, ikrafttræden og andre tekniske forhold vedrørende konventionen.

(Teksten til denne forkortede udgave af FN's Børnekonvention er udarbejdet af Red Barnet).

Børnerådets Årsberetning 2000

Børnerådet er en statslig institution, som skal arbejde på at sikre børns rettigheder samt informere og rådgive om børns forhold i samfundet. Børnerådet skal inddrage børns synspunkter i dets arbejde. Rådet behandler ikke konkrete klagesager.

Rådet er nedsat i henhold til Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Børnerådet er faglig og politisk uafhængigt men administrativt knyttet til Socialministeriet.

Børnerådets opgaver og sammensætning er nærmere beskrevet i Bekendtgørelse om et Børneråd, Socialministeriets bekendtgørelser nr. 2 af 5. januar 1998.

Børnerådet